

مثنوی پادشاهنامه

ابو طالب کلیم کاشانی

تصحیح، مقدمه و تعلیقات:

دکتر محمد رضا شریفی

(عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهرانی)

سرشناسه: کلیم، ابوطالب، - ۱۰۶۱ ق.

عنوان قرارداد: پادشاهنامه

عنوان و نام پدیدآور: مثنوی پادشاهنامه ابوطالب کلیم کاشانی / تصحیح، مقدمه و تعلیقات محمدرضا شریفی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۷۷۵ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۰۰۲-۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابخانه.

موضوع: شاه‌جهان باب، شاه‌هند، ۱۰۷۷-۱۰۰۱ ق. -- شعر

موضوع: شعر فارسی -- قرن ۱۱

موضوع: Persian poetry -- 17th century

شناسه افزوده: شریفی، محمدرضا، ۱۳۴۳ - تصحیح، مقدمه‌نویس

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ م ۲ پ ۲ / ۱۱۱

رده‌بندی دیویی: ۱/۴ فا ۸

شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۵۵۷۴۲

انتشارات موجک

تلگرام: ۰۹۰۱۷۶۷۲۵۰۲ کانال: t.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۴۰۳۵۱۶ - ۰۲۶۳۲۴۰۳۵۱۳ - ۰۱۶۶۱۱۷۵۹۳

ایمیل: mojompublication@yahoo.com ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

سایت: www.mojak.ir

عنوان: مثنوی پادشاهنامه ابوطالب کلیم کاشانی

تصحیح، مقدمه و تعلیقات: دکتر محمد رضا شریفی

طراح جلد: سیده زهرا روشنایی

مشخصات ظاهری: ۷۷۵ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: بهار ۱۳۹۷، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۵۵۰۰۰۰ ریال، شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۰۰۲-۸

حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۳	۱-۲- نسخه خطی و اهمیت آن چیست؟
۱۳	۲-۲- تصحیح نسخه خطی چیست؟
۱۳	۳-۲- مراحل تصحیح چیست؟
۱۴	۴-۲- شیوه‌های تصحیح کدام است؟
۱۵	۵-۲- معرفی نسخه
۱۶	۶-۲- چگونگی انتخاب نسخه اساس
۱۷	۷-۲- روش تصحیح «دست‌نما» کلیم کاشانی
۱۹	۸-۲- درآمدی بر روابط ایران و هند و سلسله گورکانیان هند
۲۳	۹-۲- شاهجهان
۲۸	۱۰-۲- سرگذشت کلیم کاشانی
۲۹	۱۱-۲- طالب یا ابوطالب یا طالب
۳۰	۱۲-۲- کاشانی یا همدانی
۳۵	۱۳-۲- چهره، اندام و خلق و خوی کلیم
۳۷	۱۴-۲- اعتقادات کلیم
۳۷	۱۵-۲- تجرد کلیم
۳۷	۱۶-۲- سن و سال و مدفن کلیم
۳۹	۱۷-۲- تخلص و شهرت کلیم
۴۰	۱۸-۲- مسافرت‌های کلیم
۴۳	۱۹-۲- ممدوحان کلیم
۴۴	۲۰-۲- آثار کلیم
۴۵	۲۱-۲- کلیم و شاعران
۴۵	الف- تأثیر کلیم از پیشینیان
۴۶	ب- تأثیر کلیم بر پسینیان
۴۷	۲۲-۲- شیوه و سبک کلیم

۴۸	۲-۲۳- مختصات سبکی شعر کلیم کاشانی
۴۹	۲-۲۴-۱- سطح زبانی
۴۹	الف- سطح آوایی
۵۲	ب- سطح لغوی
۵۵	ج- سطح نحوی
۵۹	۲-۲۴-۲- سطح فکری
۶۰	۲-۲۱-۱- اعتقادات الهی دربار شاهجهان
۶۱	۲-۲۴-۲- اعتقادات دینی کلیم
۶۲	۲-۲۴-۳- اعتقادات اخلاقی کلیم
۶۳	۲-۲۴-۴- اعتقادات عرفانی کلیم
۶۴	۲-۲۴-۵- آداب و رسوم هندی- ایرانی
۶۷	۲-۲۴-۳- سطح ادبی
۶۸	۲-۲۵- تحلیل ارزش های ادبی شعر کلاسیک
۶۸	۲-۲۵-۱- ابداع و آمیزش بیان و بدیع در «پادشاهنامه» کلیم کاشانی
۷۴	۲-۲۵-۲- تجسم یا عینی کردن امری ذهنی با توجه به برگری حرکات به همراه تخیل
۷۵	۲-۲۵-۳- «مصدر آوری»
۷۵	۲-۲۵-۴- شیوه سهل و ممتنع همراه با تخیل
۷۷	۲-۲۵-۵- تخیل نو
۷۹	۲-۲۵-۶- صنایع بدیعی
۷۹	الف- ایهام
۸۱	ب- جناس
۸۳	ج- حسن تعلیل
۸۴	د- ارسال المثل یا تمثیل
۸۵	ه- پارادوکس
۸۷	پیشینه پارادوکس
۱۰۲	مناجات

۱۰۴	نعت حضرت سید المرسلین ﷺ
۱۰۶	در صفت معراج
۱۱۲	مدح حضرت ظلّ اللّٰهی
۱۱۴	خطاب
۱۱۷	تعریف سخن و سبب نظم کتاب
۱۲۲	بیان نسب و سلسلهٔ اعلیٰ حضرت ظلّ اللّٰهی
۱۳۲	در بیان اولاد امجاد صاحبقران
۱۵۷	بیان رحلت حضرت ردّوس مکانی به جهان جاودانی
۱۶۵	جلوس حضرت جنت‌آشیانی هما پادشاه بر سریر فرماندهی
۱۷۵	جلوس حضرت عرش‌آشیانی را آوردن فرماندهی
۱۹۶	جلوس اعلیٰ حضرت جنت‌مکانی بر سریر فرماندهی
۲۰۶	ولادت اعلیٰ حضرت ظلّ اللّٰهی شاه جهان پادشاه
۲۰۹	به مکتب‌دادن، شاه بلنداقبال را
۲۱۴	رفتن حضرت عرش‌آشیانی به کشمیر و گذاشتن شاه بلنداقبال را در لاهور
۲۲۱	آبله‌برآوردن صاحبقران
۲۲۳	بیان جشن کدخدایی اعلیٰ حضرت صاحبقرانی
۲۲۷	در بیان شیر به شمشیر زدن صاحبقرانی در شکاربازی
۲۳۱	رفتن شاه جنت‌مکان به اجمیر و فرستادن شاه بلنداقبال را به تسخیر دکن
۲۵۰	ولادت شاهزادهٔ بلنداقبال، شاهزاده داراشکوه
۲۵۲	ولادت شاهزادهٔ والاگهر، شاه شجاع
۲۵۴	رفتن شاه بلنداقبال به تسخیر دکن
۲۶۵	رفتن حضرت جنت‌مکان به گجرات و فتح جام و باره به اقبال صاحبقران
۲۷۱	فتح قلعهٔ نکرکوت و تنبیه نورجمل‌نامی
۲۷۴	ولادت شاهزاده اورنگ‌زیب
۲۸۳	رفتن شاه صاحبقران، نوبت دوم به فتح دکن
۲۸۵	در بیان توبهٔ شاهنشاه توفیق‌یار

۳۰۲	طلبیدن شاه جنت مکان صاحبقران را و دیگر سوانح عبرت فرا
۳۱۰	ولادت شاهزاده عالمیان، سلطان مرادبخش
۳۱۴	بیان رحلت شاه جنت [مکان] و دیگر سوانح
۳۲۰	گفتار در جلوس مبارک اعلی حضرت خلافت پناهی ظلّ اللّهی
۳۲۰	بر تخت شاهنشاهی
۳۲۹	آمدن شاهزاده‌های عظام به آصف‌خان از لاهور
۳۲۹	و ملازمت نردن اعلی حضرت را
۳۳۳	تعریف جشن نوروز
۳۳۳	که بعد جلوس مبارک بر تخت شاهنشاهی، عالم‌افروزی نمود
۳۴۳	تعریف دارالخلافة اگر
۳۴۸	لشکر کشیدن ندر محمدخان به سمرقند و ناکام بازگشتن
۳۶۰	گریختن جبهار سنگه بندیده در راه معلی و سزایافتن او
۳۶۸	آمدن رسول شاه عباس - فرمان فرمای ایران - به درگاه خلائق پناه
۳۷۱	فرار نمودن خان جهان از درگاه معلی
۳۸۳	توجه رایات اقبال صاحبقران ثانی به دکن و تنبیه پیرا و بی نظام
۳۸۷	جشن نوروز سیوم از جلوس مبارک بر تخت شاهنشاهی
۳۹۳	به سزارسیدن جادونرای حرام نمک به تیغ انتقام بی نظام
۳۹۷	توجه لشکر منصور از هر طرف به قصد تنبیه مخالفان
۴۰۰	تعیین شدن یمین الدوله آصف‌خان به سرداری لشکر دکن
۴۱۰	حرکت لشکر منصور به تنبیه پیرا و دریا و مظفر گشتن
۴۱۵	فتح قلعه دارور به اقبال صاحبقران و حسن سعی اعظم خان
۴۲۱	کیفیت کشته شدن پیرا و بیان عاقبت احوال او
۴۳۵	آغاز سال چهارم از دور اول جلوس و آمدن بهار عالم‌افروز
۴۴۰	فتح قلعه قندهار من توابع تلنگانه به اقبال صاحبقران
۴۴۵	فوت ممتاز محل و عمارت مقبره مومی الیها
۵۲	بیان عاقبت کار بی نظام

- ۴۵۴..... رفتن یمین الدوله آصف خان خان خانان به تأدیب بجایوریان.
- ۴۶۸..... آغاز سال پنجم از دور اول و آمدن بهار عالم افروز.
- ۴۷۰..... مراجعت نمودن شهنشاه گیتی ستان از دکن به دارالخلافة اکبر آباد.
- ۴۷۴..... فتح بندر هکلی به اقبال جهان گشای صاحبقران ثانی.
- ۴۸۱..... جشن وزن اعلی حضرت ظلّ اللّٰهی.
- ۴۸۲..... فتح قلعه کالنه.
- ۴۸۴..... تمهید کدخدایی شاهزاده های عالی مقدار.
- ۴۸۷..... جشن دامادی شاهزاده عالمیار، شاهزاده داراشکوه.
- ۴۹۵..... فرستادن تربیت خان به رسالت بان و رخصت نمودن وقاص حاجی.
- ۴۹۶..... تمهید کدخدایی شاهزاده عالی قدر شاه شجاع بهادر.
- ۴۹۹..... آغاز سال ششم از جلوس و آمدن بهار عالم افروز.
- ۵۰۲..... جنگ فیل شاهزاده والا گهر شاهزاده اورنگ زیب.
- ۵۰۶..... رفتن صفدر خان به رسالت به جانب ایران.
- ۵۰۷..... فتح قلعه دولت آباد.
- ۵۱۹..... توجه رایات کشور گشا از دارالخلافة اکبر آباد به جانب لاهور.
- ۵۲۳..... آغاز سال هفتم از جلوس میمنت اثر ظلّ اللّٰهی بر تخت شاهنشاه.
- ۵۵۰..... تعریف باغ فرح بخش و فیض بخش کشمیر جنت نظیر.
- ۵۵۷..... ظهور کرامت اعلی حضرت ظلّ اللّٰهی.
- ۵۵۸..... توجه رایات شاهنشاهی به جانب هندوستان.
- ۵۷۸..... توجه رایات کشور گشای به دارالخلافة اکبر آباد.
- ۵۸۰..... تولد شاهزاده والا گهر، شاهزاده سلیمان شکوه.
- ۵۸۲..... آغاز سال هشتم از دور اول جلوس مانوس و آمدن بهار عالم افروز.
- ۵۹۷..... بنی ورزیدن ججهار سنگه بنذیله و عاقبت کار آن خسران مال.
- ۶۰۸..... توجه رایات کشور گشای شاهنشاهی به صوب دکن.
- ۶۰۹..... فتح سایر قلعات ججهار سنگه.
- ۶۲۴..... تنمة احوال خسران مال ججهار.

۶۳۲	فرستادن رسولان نزد سلاطین دکن
۶۳۶	فرستادن افواج کینه‌خواه به تأدیب ساهو و تخریب ملک عادل خان
۶۴۱	آغاز سال نهم از جلوس مأنوس و آمدن بهار عالم‌افروز
۶۴۷	بیان فتوحات افواج ثلاثه و کیفیت خرابی ملک عادل خان
۶۸۸	سزایافتن بایسنقر جعلی به تیغ سیاست
۷۰۰	ذکر بعضی از فتوحات ثلاثه خان دوران بعد از تسخیر اودگیر و اوسه
۷۱۰	آمدن بهار - بم‌افروز و آغاز سال دهم از دور اول
۷۱۸	آمدن شاهزاده عالی‌خان سلطان اورنگ‌زیب به درّه کامعلی
۷۱۹	در بیان جشن دخدای شاهزاده اورنگ‌زیب
۷۳۱	فتح ملک تبت
۷۳۱	به اقبال جهان‌گشای حصرت شاهنشاهی و حسن سعی ظفرخان
۷۴۳	تعلیقات
۷۴۵	فرهنگ لغات و ترکیبات
۷۶۲	فرهنگ کنایات
۷۶۷	فرهنگ ضرب‌المثل‌ها
۷۷۳	فهرست منابع و مأخذ

بی‌گمان، گسترش و تعالی فرهنگ هر جامعه در گرو شناخت صحیح دستاوردهای فرهنگی و ادبی پیشینیان و برقراری ارتباط آگاهانه با آن آثار است. دیرزمانی است که دانایان و فرزندان هر جامعه به اهمیت و ضرورت شناخت این آثار پی برده‌اند و در تصحیح متون گذشته و رها ساختن این آثار از بند گمنامی همت گماشته‌اند. زنده کردن آثار گذشتگان نمایانگر اهمیت دادن به هویت و حیثیت زبان فارسی است. البته در این راستا نباید از این نکته غافل ماند که بسیاری از آثار فرهنگی و ادبی ما در رابطه فرهنگ‌های دیگر مکتوب و منظر شده است. از این جاست که می‌توان گفت: شاهد ادب را جلوه‌گاه مخصوصی است که آن نفس ناطقهٔ انسانی است و منزل‌گاه او روح و دل است نه سنگ و گل، و منسوب به قوم مذکور خاصی نیست و ملک و مال جماعتی مخصوص نمی‌باشد. داستان نشر و انتشار زبان فارسی در هندوستان نیز از این مقوله است. از هجوم سپاهیان محمود غزنوی به خاک هند (سنه ۱۰۰۱) تا امروز، زبان و ادب فارسی در سرزمین پهناور هند، پیوسته زنده و رو به نشو و نما بوده است. در درازنای این هزار سال، پیوسته کاروان‌های ادب و فرهنگ از مراکز فارسی‌نویسی هندوستان و از هندوستان به ایران آمد و شد بوده‌اند. از آن زمان که مسعود سعد سلمان، فصل باران موسمی هندوستان را وصف کرد و گفت:

برشکال^(۱) ای بهار هندوستان ای سحاب از بالای تابستان

(مسعود سعد سلمان، ۱۳۳۹، ۵۶۲)

تا زمان ما که اقبال لاهوری «جوانان عجم» را مخاطب قرار داد و گفت:

چون چراغ لاله سوزم در خیابان شما ای جوانان عجم جان من در جان شما

(اقبال لاهوری، ۱۳۹۰، ۲۶۳)

قریب هزار سال می‌گذرد که سرزمین هندوستان چون میدان وسیعی جولانگاه ادب فارسی است. و در این هزار سال شاید بتوان گفت، دوره صفویه و سبک هندی یا اصفهانی که از رفت و آمد شاعران و نویسندگان از ایران به هند و از هند به ایران به وجود آمد بسیار

۱- برشکال: (بَرْ شَکال) (هندی) برسات است، فصل باران در هند است، بعضی (برشکال) دانسته‌اند چرا که در هندی «برس» به معنی بارش و «گال» به معنی وقت است. (غیاث‌اللغات)

آشکارتر و مؤثرتر باشد. بنابراین می‌توان گفت از جمله عرصه‌های مهمی که پژوهش‌گران لازم می‌دانند عنایت و اهتمام بیشتری بدان معطوف دارند، تصحیح متون نظم و نثر است. یکی از کتابهایی که در تاریخ نظم فارسی در هندوستان حائز اهمیت است «پادشاهنامه» کلیم کاشانی است که در این تحقیق کوشش شده است تا علاوه بر تصحیح متن، عناصر و ارزش‌های برجسته ادبی آن نشان داده شود.

www.ketab.ir